

Vállalkozó egyetemek Magyarországon

Az OECD HEInnovate kutatás első tapasztalatai

Vállalkozó egyetemek

Európában és a világon a felsőoktatási intézmények korábbi oktatói-kutatói küldetése megváltozott, feladatkörei bővültek, a vele szemben támasztott elvárások nőttek. Felértékelődött annak megítélése, hogy az intézmények milyen választ adnak a közösség társadalmi és gazdasági kihívásaira. Mennyire segítik elő a társadalmi mobilitást és a hátrányos helyzetű csoportok szélesebb körű hozzáférését a felsőoktatáshoz, mit tesznek a diplomások foglalkoztathatósága érdekében, rövid- és hosszú távon hogyan járulnak hozzá a nemzetgazdasági növekedéshez és a helyi fejlődéshez, valamint miként ösztönzik új vállalkozások létrejöttét és a meglévő cégek innovációját.

Mіндеzen kihívásokra választ adhat **az innovatív, vállalkozószellemű** egyetemek létrejötte. Számos módja és összetevője lehetséges annak, hogy mitől válik vállalkozóvá, innovatívva egy felsőoktatási intézmény. Elsősorban, hogy rendelkezik-e vállalkozói-innovációs stratégiával és ezt hogyan kommunikálja és valósítja meg intézményen belül és környezetében. Hogyan gazdálkodik a forrásokkal és fejleszti szervezeti kapacitásait. Milyen módon von be külső partnereket a vezetésbe és az irányításba. Hogyan teremt szinergiákat az oktatás, a kutatás és a társadalmi szerepvállalás (az ún. „harmadik küldetés”) között és miként fejleszti tovább azokat. Hogyan kapcsolódik nemzetközi szakmai hálózatokhoz, miként mélyíti meglévő nemzetközi partnerkapcsolatait a közös tanulás érdekében. Hogyan fejleszti a vállalkozó-készséget az oktatási tevékenység révén, valamint start-up, spin-off vállalkozások támogatásával a vállalkozó-szellemű hallgatóvá és oktatóvá/kutatóvá válás elősegítése érdekében. Valamint minként növeli a meglévő cégek innovációs kapacitását és hogyan forgatja vissza tevékenységeibe a piaci elvárásokat a tudáscsere által.

HEInnovate

A vállalkozó egyetemé válás elősegítése és ösztönzése érdekében az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatósága valamint az OECD támogatásával jött létre a HEInnovate platform <https://heinnovate.eu/> amely egy önértékelést segítő kérdőív az egyetemek, felsőoktatási intézmények vállalkozókészségének, innovációs potenciáljának vizsgálatára. A HEInnovate portálon elérhető az egyének vagy csoportok által ingyenesen kitölthető kérdőív, amely lehetőséget nyújt az intézmények számára, hogy képet kapjanak arról, hogy különböző területeken (vezetés, szervezeti kapacitás, oktatás-képzés, vállalkozói utak támogatása, nemzetköziesítés, tudáscsere, valamint hatásvizsgálatok) milyen eredményeket értek el, hol tartanak, milyen kihívások előtt állnak. A kitöltések kiértékelése segítséget nyújt az innovációs stratégia megalkotásában és cselekvési tervek kidolgozásában. A honlapon ajánlások is elérhetők, valamint segédanyagok, útmutatók is rendelkezésre állnak az intézményen belüli problémafeltáró, stratégiaalkotó műhelyek szervezéséhez.

HEInnovate Magyarországon

Magyarországon a Tempus Közalapítvány szervezésében 2014-ben 20 magyar és nemzetközi felsőoktatási intézmény 3-5 fős delegációja vett részt az első intézményközi, bemutató HEInnovate műhelyen. 2015-ben 5 egyetem képviselője lehetőséget kapott az Európai Bizottság által biztosított HEInnovate tréner képzőjén való részvételre.

2015 őszén az **Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI)** megállapodott az **Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatóságával (EC)** és a **Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel (OECD)**, hogy az említett szervezetek szakértői a 2016 folyamán a magyar felsőoktatási intézmények körében végeznek egy, az intézmények vállalkozókészségét, innovációs-kutatási potenciálját vizsgáló, a lehetőségeket és kihívásokat feltáró, HEInnovate szempontrendszer alkalmazó

kutatást és az alapján országjelentést készítenek. A kutatás magyarországi koordinátori feladatait az Emberi Erőforrások Minisztériumának megbízásából a Tempus Közalapítvány látja el.

A 2015 decemberi nyitórendezvény keretében az Európai Bizottság, az OECD, az EMMI, a Tempus Közalapítvány, valamint felsőoktatási szakmai szervezetek MRK, OH, MAB képviselői találkoztak a kutatásban részt venni kívánó felsőoktatási intézmények delegáltjaival, ahol egyeztették a kutatás menetét.

2016. február 29. és március 8. között valósultak meg az OECD vezette magyar és nemzetközi szakértőkből álló delegáció szakmai látogatásai. A másfél hetes programban szerepelt egy látogatás a Graphisoft parkban és a Kitchen Budapestnél, valamint 5 felsőoktatási intézményben (Debreceni Egyetemen, Eszterházy Károly Főiskolán/Alkalmazott Tudományok Egyetemén, Semmelweis Egyetemen, Széchenyi Egyetemen, Szent István Egyetemen) zajlott egynapos helyszíni látogatások alkalmával intézményenként mintegy 25-30 fő célzott fókuszcsoporthoz tartozó interjúja valósult meg.

Az intézményi látogatások során számos jó gyakorlatot, követendő példát azonosítottak a szakértők. Általánosságban elmondható, hogy a felsőoktatás és az ipari-üzleti szféra együttműködésének fontosságát felismerték az intézmények, az olyan komplex együttműködések mellett, mint például a Széchenyi István Egyetemen az AUDI Hungaria Járműmérnöki Kar, ahol a járműipar teljes vertikumára képeznek szakembereket, egyre több helyen találkozhatunk a duális képzéssel, vagy piaci megrendelésre folytatott, majd értékesített kutatással. Egyre több intézmény vállal vezető szerepet a regionális fejlődésben is, így teljesítve az intézmény ún. harmadik küldetését, a társadalmi szerepvállalást is. A Debreceni Egyetem koordinálja a Pharmapolis Klaszter programot, amely az egészséget középpontba helyezve a mezőgazdaság, a biotechnológia, a gyógyszeripar, az alternatív orvoslás, orvostechnológia és élelmiszeripar területén valósít meg egyetemek, karok, az ipar, a helyi önkormányzat, kutatóintézetek, pénzügyi szervezetek bevonásával kutató-fejlesztő-termelő-szolgáltató együttműködések. Az Eszterházy Károly Főiskolán az intézményi stratégia is segíti az innovatív projektek és együttműködések kialakítását, ennek háttérét biztosítja az intézmény által egyedileg kifejlesztett Oktatói, Kutatói Minőségértékelési Rendszer (OKMR), mely biztosítja a hosszú távú tervezési-fejlesztési folyamatokat. A külső partnerekkel való kapcsolatok, együttműködések fejlesztésére a partnerek közötti kapcsolatfelvételre is több újító kezdeményezés látható. A Szent István Egyetemen bevezették az Online Tudáskapu-t, mely egy egykapus rendszert biztosít az egyetem potenciális partnerei számára a kapcsolatfelvételre. Az egyetemi vállalkozások (start-up, spin-off) ösztönzésére is láthatunk jó példákat, ezen a téren azonban még van fejlődési lehetőség. Az egyetemen belüli innováció támogatását biztosítják a szinte minden intézményben létező innovációs vagy technológia transzfer irodák lelkes, tehetséges munkatársai. A Semmelweis Egyetemen Innovációs díjjal és a potenciális partnerek bevonásával szervezett Innovációs nappal segítik elő a tudásáramlást az akadémiai és szakmai szereplők között.

Az átfogó összegzés a jó példákról, a feltárt kihívások, valamint az ajánlások majd a végleges jelentésben válnak nyilvánosan is elérhetővé.

A látogatások és interjúk, valamint a kérdőív kitöltések alapján április végére készültek el a szakértők első visszajelzései a minisztérium, a szakmai szervezetek és a mélyebb kutatásban résztvevő intézmények számára. 2016 május-június folyamán zajlik a hallgatói és vezetői kérdőívek kiküldése és kiértékelése.

A kutatást összegző és ajánlásokat megfogalmazó jelentés megjelenése és a kutatás eredményeit, jó gyakorlatait a felsőoktatási intézmények érintett munkatársainak és szakmai szervezetek képviselőinek bemutató disszeminációs konferencia 2016 őszén várható.

A magyarországi HEInnovate kutatás eszmei értéke

- Magyarország részvétele egy nemzetközi kezdeményezésben (eddig BG, PL, IRL és NE)
- A kutatás eredményének nemzetközi publikációja és promóciója
- A kiválasztott egyetemek európai szintű reklámja
- Intézményeken belüli párbeszéd és gondolkodás megindulása
- Visszajelzés az EMMI-nek a jó példákról és kihívásokról javaslatokkal
- Magyarországi jó példák európai szintű terjesztése
- Több magyar szereplő bekapcsolódása a HEInnovate nemzetközi hálózatba

Miért volt hasznos a kutatásban résztvevő intézmények számára, hogy vállalkoztak arra, hogy egy nemzetközi és magyar szakértői csoport helyszíni látogatás alkalmával vizsgálja intézményük vállalkozásfejlesztő és innovációs-kutatási potenciálját? Erre válaszolnak az OECD HEInnovate kutatásban résztvevő intézmények HEInnovate koordinátorai.

Az Eszterházy Károly Főiskola/Egyetem (2016. július 1-től) az alábbi cikkben <http://uni-eger.hu/hu/foiskola/foiskola/hirek-1048/c/vallalkozo-szellemu-egyetemek-kozott-az-ekf> és TV adásban https://www.youtube.com/watch?v=RCg0qGcQ_go is megfogalmazta a HEInnovate kutatásban való részvételének motivációit.

“ Az Eszterházy Károly Főiskola számára a HeInnovate felmérés egy nagyon jó lehetőség a belső kommunikáció erősítésére, a vállalkozó szellemű egyetem kérdéskörének átgondolására, új irányok kijelölésére. Fontosak és elgondolkodtatóak a kérdőívre érkező válaszok is. A folyamatos átalakulásban ez az eszközrendszer segít új irányok és utak kijelölésében.” Prokajné Szilágyi Ibolya

"A Semmelweis Egyetem HEInnovate kutatással és eredményeinek felhasználásával kapcsolatos célja összhangot teremteni a különféle szervezeti egységek céljai és működése között. Szeretnénk az egyetemen az innovációs kultúrát támogatni mind az akadémiai, mind az adminisztratív menedzsment működésében, azaz fokozni az innováció iránti elkötelezettséget, jobban kihasználni a vállalati kapcsolatokban és együttműködésekben rejlő lehetőségeket, terjeszteni a vállalkozói szemléletet, kialakítani a vállalkozói kultúrát, és biztosítani a holisztikus gondolkodást az oktatás, kutatás és a harmadik misszió területén. Az innovációs szemlélet nyitottságot és rugalmasságot jelent az új kihívásokra, illetve a megfelelő válaszok kialakításának képességére.

A HEInnovate kutatás jó eszköztárat biztosított az SE számára, hogy beazonosítsa a jelenlegi helyzetet és a szükséges tevékenységeket. Továbbá egy használható keretrendszert adott az erősségek és a gyengeségek felismeréséhez, ezzel is segítve a vállalkozó egyetemmé válást. A helyszíni szemle pedig kiváló alkalmat nyújtott az önértékelésre. Rengeteget tanultunk, jó ötleteket kaptunk és segített beindítani az együttgondolkodást az SE különböző vezetőivel és munkatársaival, mely önmagában is nagy siker és előrelépés az egyetem továbbfejlesztése útján." Farkas Lilla

„A Széchenyi István Egyetem nyitott, szolgáltató egyetem, amely képes átfogó módon kiszolgálni Győr, egy sikeres társadalmi, gazdasági, kulturális központ működését. Ahogy a győri gazdaság, illetve a város térszervező ereje, úgy a Széchenyi István Egyetem hatása is messze túlterjed a város, a nagytérség határain. A HEInnovate vizsgálatban azért vett részt az egyetem, hogy a nemzetközi szakértők visszajelzései és javaslatai alapján még jobban tudjuk szélesíteni és elmélyíteni a vállalati szektorral való együttműködésünket, a start-up-ok fejlesztését, támogatását szolgáló ökoszisztéma építését, valamint az egyetem nemzetköziesítési tevékenységeinek bővítését. Mindennek alapján új programokat és akciókat kíván indítani a Széchenyi István Egyetem a „vállalkozó egyetemmé” alakulás érdekében.” Döry Tibor

„A Debreceni Egyetem elkötelezett a felsőoktatás és az üzleti szféra kapcsolatának fejlesztésében és a vállalkozói kompetenciák erősítésében, ezért örömmel csatlakoztunk a HEInnovate kezdeményezéshez. A HEInnovate önértékelő rendszer értékes visszajelzést ad az Egyetem innovációs stratégiájának továbbfejlesztéséhez és kiindulópontként szolgálhat új vállalkozói programok indításához. Célunk, hogy a HEInnovate segítségével széles körben hangsúlyozzuk a vállalkozói kompetenciák fontosságát és népszerűsítsük az értékelés során azonosított kezdeményezéseket. A jövőben szeretnénk további, a vállalkozói készségek elsajátítását támogató programokat indítani és ezen keresztül az egyetemek harmadik missziójában foglalt tevékenységeinket bővíteni.” Bene Tamás

„A Szent István Egyetemen egyre fontosabbá válik az egyetemen belüli kutatócsoportok működése során, illetve más felsőoktatási intézményekkel, akadémiai és egyéb kutatóintézetekkel történő tudományos együttműködés mellett a gazdasági szféra felé történő nyitás, ezért erősíteni kell az innovációs szemléletet, valamint azon kutatási célokat, melyek valós, gazdaságilag hasznosítható kimeneteket produkálnak. Célunk, az olyan tudás megszerzése és elmélyítése, amellyel szolgáltató és innovatív egyetemmé válhat a Szent István Egyetem. Ennek reményében csatlakozott egyetemünk a HEInnovate programhoz.” Ambriskó Gabriella